

totarkastaja K.G. Lindeblad in oikeudenomistajalle saataisiin ao. tililtä suorittaa 29 900 mk:n suuruinen, ylimääräinen hautausapu (16.5. 338 §).

Virkavuosien laskeminen ikälisiä ja eläkettä varten. Kaupunginvaltuusto päätti hyväksyä ikälisiin oikeuttaviksi virkavuosiksi elintarvikekeskuksen pääkeittäjän E. Keskinen Toukolan konepajan ruokalassa palvelemaan 3 v:n 8 kk:n pituisen ajan (21.3. 214 §).

Kaupunginvaltuusto päätti hyväksyä eläkkeeseen oikeuttaviksi virkavuosiksi keittäjä M. Lehmusvaaran Hyvösen lastenkodissa palvelemaan 20 v:n 9 kk:n pituisen ajan (16.5. 306 §) sekä samoin teurastamon vaakaajan H. Landenin, vuotatarkastajan M. Hyvärisen sekä teurastajien K.H. Berghällin, V. Saarisen ja F.V. Koskisen Helsingin teurastuslaitos oy:ssä palveleamat ajat (4.7. 472 §).

Palkkalautakunta

Kaupunginvaltuusto oikeutti palkkalautakunnan ylittämään enintään 1 milj. mk kertomusvuoden talousarvion erinäisten hallintomenojen tilillä Hautausapu olevaa määrärahaa (14.11. 749 §).

Muut asiat

Vtn Gröndahlin ym. aloite systemaattisesti järjestetyn, kaupungin ohje- ja johtosääntöjen kokoelman julkaisemisesta lähetettiin kaupunginhallituksen valmisteltavaksi (26.9. 640 §).

Vtn Eriksson-Lihrin ym. aloite kaupungin liitosalueen periaatteellisia järjestelyjä koskevan tiedoitus- ja keskustelukokouksen järjestämisestä lähetettiin kaupunginhallituksen valmisteltavaksi (16.5. 345 §).

Kaupungin edustus. Oslossa toukokuun 8-10 p:nä pidettävään pohjoismaiden pääkaupunkien kunnalliskonferenssiin valittiin kaupungin edustajiksi kaupunginjohtaja Rydman, apulaiskaupunginjohtaja Railo sekä vtt Aho, Kivi, Koskinen, Kulonen, O. Laine, Lindgren, Modeen, Nybergh, Saarinen, Saastamoinen, Sahlan, Tulenheimo ja Östenson (21.3. 215 §).

Kaupungin edustajiksi Suomen satamaliiton ylimääräiseen Helsingissä helmikuun 10 p:nä pidettävään liittokokoukseen valittiin satamalautakunnan puheenjohtaja B.R. Nybergh, ylivahtimestari U.L. Ilmanen, teknillinen johtaja R.J.M. Granqvist ja satamajohtaja K.W. Hoppu sekä varaedustajaksi kivityömies A.N. Lehtinen (31.1. 38 §).

Viranomaisten toimituskirjojen lunastusmaksut. Kaupungin viranomaisten toimituskirjoista kannettavat maksut oli määrätty viimeksi v. 1947 vahvistetulla taksalla (ks. v:n 1947 kert. I osan s. 6) ja korotettu v. 1948 siten, että lunastusmaksut tulivat saman suuruisiksi kuin valtion viranomaisten silloin kantamat maksut. Sen jälkeen korotettiin valtion toimituskirjojen lunastusmaksuja uudestaan v. 1950, mistä syystä kaupunginvaltuusto päätti korottaa myöskin kaupungin viranomaisten toimituskirjoista kannettavat maksut huhtikuun 1 p:stä alkaen (7.3. 155 §; ks. kunn. as.-kok. s. 79).

2. Rahatointa koskevat asiat

Kaupungin v:n 1950 tilinpäätöksen valmistuttua merkittiin tiedoksi seuraava tulos:

Menosäästöt	418 109 411	
Ylitulot	752 368 217	
Tulot talousarvion ulkopuolella	402 976 799	1 573 454 427
josta määrästä vähennetään		
Menoylitykset	398 001 258	
Tulovajaukset	229 200 763	
Menot talousarvion ulkopuolella	270	627 202 291
Vuoden tulos, ylijäämä	mk	946 252 136
		(11.4. 238 §).

Pääomamenojen peittäminen pitkäaikaisilla lainoilla. Vtn Enteen ym. pitkäaikaisten lainojen ottamista koskevassa aloitteessa oli ehdotettu, että valtuusto kehoittaisi kaupunginhallitusta talousarviota laatissaan vähentämään niin suuressa määrin tarpeettomia menoja ja ottamaan mahdollisimman edullisin ehdoin pääomamenojen peittämiseksi pitkäaikaisia lainoja, että v:n 1952 veroäyrin hinnaksi tulisi 11 mk. Kaupunginhallitus mainitsi antamassaan selityksessä, että se oli pyrkinyt talousarviota laatissaan mahdollisuuksien mukaan vähentämään menoja sekä asettanut kannattamaan myös indeksiehtoihin sidottujen lainojen ottamista talousarvion saattamiseksi tasapainoon. Koska ei kuitenkaan tällaisiakaan lainoja ollut saatavissa kuin korkeintaan 600 milj. mk, oli veroäyrin hinta ollut arvioitava 12 mk:ksi. Näin ollen kaupunginhallitus ehdotti ja valtuusto päätti ehdotuksen mukaisesti, että aloite ei antanut aihetta toimenpiteisiin (26.9. 642 § ja 28.11. 762 §).

Liikelaitosten suoritettava pääomavelan korko. Kaupunginvaltuusto päätti, että korko, joka kaupungin liikelaitosten tulee suorittaa kaupungille kulloinkin maksamattomasta pääomavelasta, vahvistetaan laskettavaksi 6 % mukaan tammiukuun 1 p:stä lukien (14.2. 103 §).

Korot ja lainakustannukset. V:n 1950 talousarvion pääluokan Korot ja lainakustannukset tilillä 1938 vuoden II laina olevaa määrärahaa sallittiin ylittää 180 334 mk (21.3. 223 §).

Lainojen ottaminen. Kaupunginvaltuusto päätti, että omakotilainojen välittämistä varten omakotirakentajille ja yleishyödyllisille yhtymille otettaisiin asuntotuotantotoimikunnalta enintään 50 milj. mk:n suuruinen laina 5 vuotta pitemmin maksuajoin (21.3. 216 §). Sisäasiainministeriö vahvisti huhtikuun 23 p:nä valtuuston päätöksen (30.5. 355 §).

Kaupunginvaltuusto päätti ottaa 25. kaupunginosan kortteliin n:o 857 rakennettavaa vuokratotaloryhmää varten 37 milj. mk:n suuruisen lisäasuntolainan asuntolainoista, -takuista ja -avustuksista annetussa laissa määrätyn ehdoin. Päätös alistettiin valtioneuvoston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi (28.11. 771 §).

Kaupunginvaltuusto päätti ottaa Herttoniemen kortteliin n:o 101 rakennettavaa täyskunnallista vuokratotaloryhmää varten asuntolainoista, -takuista ja -avustuksista annetussa laissa määrätyn ehdoin 100 milj. mk:n suuruisen asuntolainan. Lisäksi valtuusto päätti merkitä kertomusvuoden lisätalousarvioon 100 milj. mk:n tulomäärän ja saman suuruisen määrärahan tuloa tuottavien pääomamenojen pääluokan tilille Asuntorakennustoiminnan tukeminen (13.6. 413 §). Sisäasiainministeriö vahvisti valtuuston päätöksen heinäkuun 7 p:nä (29.8. 502 §). Kaupunginvaltuusto päätti ottaa edellä mainittua vuokratotaloryhmää varten asuntolainoista määrätyn ehdoin 10 milj. mk:n suuruisen lisäasuntolainan (10.10. 662 §). Sisäasiainministeriö vahvisti valtuuston päätöksen marraskuun 3 p:nä (28.11. 758 §).

Lainojen myöntämiset. Kaupunginvaltuusto päätti myöntää tuloa tuottavien pääomamenojen pääluokan käyttövaroistaan 700 000 mk:n suuruisen määrärahan lainan myöntämiseksi *Helsingin puhelinyhdistykselle* sähkölaitoksen vikakeskus- ja päivystäjärakennukseen Kivelänkadun 5:een asennettavan puhelinvaihteen rahoittamiseksi (21.3. 220 §).

Kaupunginvaltuusto päätti siirtää v:n 1950 talousarvion järempänä mainitulle tilille syntyneen säästön 2 330 000 mk kertomusvuonna käytettäväksi, tuloa tuottavien pääomamenojen pääluokan tilille Lainojen myöntäminen *Helsingin puhelinyhdistykselle* uusien puhelinvaihteiden rahoittamiseksi (14.2. 133 §).

Kaupunginvaltuusto päätti, että *XV Olympia Helsinki 1952-yhdistykselle* saataisiin kaupun kassasta myöntää 100 milj. mk:n suuruinen keroton laina tilapäisen ravintolan rakentamista varten Käpylässä olympiakisojen ajaksi sillä ehdolla, että laina suoritettaisiin takaisin niin pian kuin yhdistyksellä olisi pääsylippujen myynnistä kertyneitä varoja käytettävissään, kuitenkin viimeistään v:n 1952 loppuun mennessä (20.6. 456 § ja 4.7. 474 §).

Kaupunginvaltuusto päätti, että v:n 1950 talousarvion tilille osakkeiden merkitsemiseen *Oy. Mankala ab.*-nimisessä yhtiössä merkitystä määrärahaa saataisiin käyttää 126 730 000 mk teoslainan myöntämiseen mainitulle yhtiölle, että kaupunki myöntäisi edellä mainitulle yhtiölle lisäksi 126 730 000 mk:n suuruinen teoslainan, että määräraha ko. tarkoitusta varten saataisiin merkitä kertomusvuoden lisätalousarvioon ja että kaupunginhallitus oikeutettaisiin hyväksymään teoslainasta kulloinkin suoritettava korko ja mahdolliset muut lainaehdot (16.5. 307 §).

Kaupunginvaltuusto päätti, muuttaen elokuun 30 p:nä 1950 tekemäänsä päätöstä, että kaupunki myöntäisi *Kiinteistö Oy. Kirstinkatu 12*-nimiselle yhtiölle

le 5 milj. mk:n suuruisen lainan enintään 10 vuoden ajaksi sellaista korkoa vastaan, joka 2 % ylittäisi Suomen pankin kulloinkin voimassa olevan alimman diskonttokoron sekä sillä ehdolla, että lainan maksamisen vakuudeksi myönnettäisiin kiinnitys yhtiön omistamaan kiinteistöön, millä kiinnityksellä tuli olla etuoikeus heti Kaupunkien yleisen keskinäisen palovakuutusyhtiön myöntämän 6 milj. mk:n lainan jälkeen, kuin myös ehdoin, että yhtiö vuokraisi kaupungille 210 m² suuruisen huoneiston rakennettavana olevasta kiinteistöstään 280 mk:n suuruisesta, elinkustannusindeksiin sidotusta vuokrasta m²/kk:ssa, mihin vuokraan sisältyisi korvaus lämmöstä ja lämpimästä vedestä, 5 vuodeksi ja sen jälkeen jatkuvasti 5-vuotiskausiksi (4.7. 475 §).

Kaupunginvaltuusto päätti oikeuttaa kaupunginhallituksen käyttövaroistaan asuntorakennustoiminnan tukemiseen myöntämään *Asunto-osakeyhtiö Pohjolankatu 43*-nimiselle yhtiölle toissijaisena lainana sen määrän, jota valtuuston maaliskuun 7 p:nä tilille Asuntorakennustoiminnan tukemiseen myöntämästä, 200 milj. mk:n suuruisesta määrärahasta ei tultaisi käyttämään asutuslautakunnan myöntämiin ns. kerrostalolainoihin, kuitenkin enintään 36 725 000 mk (16.5. 312 §).

Kaupunginvaltuusto myönsi tuloa tuottavien pääomamenojen pääluokan käyttö-varoistaan määrärahaa ylittäen *Puistolan vapaaehtoiselle palokunnalle* palosaseaman rakentamista varten 3.2 milj. mk:n suuruisen korottoman kuoletuslainan, mikä määrättiin kuoletettavaksi siten, että vv. 1955-1999 kuoletetaan vuosittain 70 000 mk ja v. 2000 loput eli 50 000 mk. Lisäksi kaupunginvaltuusto päätti, että lainan myöntämisen edellytyksenä olisi, että lainan takaisin maksamisen vakuudeksi vahvistettaisiin kiinnitys vuokraoikeuteen rakennuksineen sekä että *Puistolan vapaaehtoinen palokunta* täyttäisi sen ja kaupungin välillä solmitun tontin vuokrasopimuksessa mainitut ehdot (13.6. 410 §).

Takaussitoumukset. Kaupunginvaltuusto päätti, että kaupunki sitoutuisi Oy. Mankala ab:n Postisäästöpankilta saaman 210 milj. mk:n suuruisen lainan pääoman sekä sille laskettavan koron ynnä Postisäästöpankille lainasopimuksesta ehkä aiheutuvien kustannusten maksamisen vakuudeksi omavelkaiseen takaukseen, mikä olisi voimassa vuoden sen jälkeen, kun laina oli maksettavaksi erääntynyt, kuitenkin laina-ajan mahdollisen pidentämisen huomioon ottaen, enintään 8 vuotta takaussitoumuksen antamisesta lukien (31.1. 46 §). Sisäasiainministeriö vahvisti helmikuun 24 p:nä kaupunginvaltuuston päätöksen (21.3. 203 §).

Kaupunginvaltuusto päätti, että kaupunki menisi kesäkuun 8 p:nä 1949 hyväksytyyn 70 milj. mk:n takauksen lisäksi omavelkaiseen takaukseen *Suomen Messut Osuuskunnan Messuhallin* lisärakennusta varten tarvitsemiin enintään 68 milj. mk:aan nousevien pitkäaikaisten lisälainojen ja niille laskettavien korkojen takaisin maksamisen vakuudeksi (4.7. 476 §). Sisäasiainministeriö vahvisti heinäkuun 31 p:nä valtuuston päätöksen (29.8. 503 §).

Kaupunginvaltuusto päätti, että kaupunki sitoutuisi *Kisakylän Asunto Oy. Voittaja-Segraren bostads ab:n* keskinäiseltä henkivakuutusyhtiö *Salamalta* saaman 15 milj. mk:n lainan ja sille laskettavan koron samoin kuin lainasopimuksesta ehkä aiheutuvien kustannusten maksamisen vakuudeksi omavelkaiseen takaukseen, mikä takaus lakkaisi olemasta voimassa sen jälkeen, kun sanottu yhtiö oli lainanantajalle voinut luovuttaa kiinnitetyt velkakirjat (29.8. 530 §).

Kaupunginvaltuusto päätti, että kaupunki sitoutuisi *Hirvihaaran kartanon* osalta *Mäntsälän puhelinosuuskunnan* puhelinkeskuksen automatisointia varten tarvitseman enintään 12 milj. mk:n suuruisen lainan ja sille laskettavan koron maksamisen vakuudeksi yhteisvastuulliseen omavelkaiseen takaukseen (29.8. 529 §). Sisäasiainministeriö vahvisti lokakuun 5 p:nä valtuuston päätöksen (14.11. 713 §).

Osakkeiden merkitseminen kaupungin ja Suomenlinnan välistä liikennettä hoitavassa yhtiössä. Kaupunginvaltuusto päätti, että v:n 1950 lisätalousarvion ao. tilillä olevaa määrärahaa osakkeiden merkitsemiseksi kaupungin ja Suomenlinnan välistä liikennettä hoitavassa yhtiössä saataisiin ylittää 15 249 milj. mk (31.1. 82 §).

Kiljavan parantola osakeyhtiön osakkeiden luovutushinta. Kaupunginvaltuusto päätti vahvistaa *Kiljavan parantola osakeyhtiön* osakkeiden luovutushinnaksi 520 000 mk kappaleelta (31.1. 71 §).

Osakkeiden merkitseminen *Pohjolan pesula oy:ssä*. Kaupunginvaltuusto päätti, että kaupunki merkitsi 1 000 osaketta *Pohjolan pesula oy*-nimisessä yhtiössä sekä sitoutuisi mainitun yhtiön *Kansaneläkelaitokselta* saaman 100 milj. mk:n

suuruisen lainan ja sille laskettavan koron sekä Kansaneläkelaitoksen lainasopimuksesta ehkä aiheutuvien kustannusten maksamisen vakuudeksi omavelkaiseen takaukseen, mikä sen jälkeen, kun kiinnitys lainan takaisin maksamisen vakuudeksi oli vahvistettu, ei koskenut lainaa siltä osin, kun se oli sidottu indeksiin. Takaussitoumuksen antamisen edellytyksenä olisi kuitenkin, että kaupungilla olisi oikeus nimetä yhtiön johtokuntaan kaksi jäsentä. Sen ohessa valtuusto päätti myöntää tuloa tuottavien pääomamenojen pääluokan käyttövaroistaan, tilillä olevaa määrärahaa ylittäen, 5 milj. mk ko. osakkeiden merkitsemistä varten (20.6. 459 §). Sisäasiainministeriö vahvisti 19 p:nä heinäkuuta valtuuston päätöksen (29.8. 503 §).

Lisämaksun suorittaminen Bostadsaktiebolaget Mechelingatan n:o 38 nimisen yhtiön rakennusrahastoon. Kaupunginvaltuusto päätti, että v:n 1950 talousarvion tilillä Osakkeiden merkitseminen Bostadsaktiebolaget Mechelingatan n:o 38-nimisessä yhtiössä olevaa määrärahaa saataisiin ylittää 7 756 000 mk lisämaksun suorittamiseksi mainitun yhtiön rakennusrahastoon (31.1. 55 §).

Suomen Messut Osuuskunnan osuuksien maksun suorittaminen. Kaupunginvaltuusto myönsi tuloa tuottavien pääomamenojen pääluokan käyttövaroistaan 255 000 mk niiden osuuksien korotetun osuusmaksun suorittamiseen, jotka kaupunki omisti Suomen Messut Osuuskunnassa (25.4. 269 §).

Osakkeiden ostaminen Asunto-osakeyhtiö Merimiehenkatu n:o 12-nimisessä yhtiössä. Kaupunginvaltuusto päätti myöntää 9 691 200 mk kertomusvuoden talousarvion tuloa tuottavien pääomamenojen pääluokan käyttövaroistaan kiinteistölautakunnan käytettäväksi 30 osakkeen ostamiseksi Asunto-osakeyhtiö Merimiehenkatu n:o 12-nimisestä yhtiöstä lastentarhahuoneistoa varten sillä ehdolla, että yhtiön yhtiöjärjestyksestä ennen osakkeiden ostamista muutetaan siten, että yhtiön hallitukseen on valittava yksi kaupunginhallituksen nimeämä varsinainen jäsen ja yksi varajäsen sekä että toisen tilintarkastajan ja hänen varajäsenensä myöskin tulee olla kaupunginhallituksen nimeämä, sekä sillä ehdolla, että lastentarhahuoneisto rakennetaan rakennustoimiston talorakennusosaston hyväksymien piirustusten mukaisesti (21.3. 217 §).

Kunnallisveroitus. Kaupunginvaltuusto päätti siirtää ehdotuksen tekemisen veroäyriin hinnasta ennakoperintälain mukaan johonkin myöhemmin pidettävään kokoukseen ja anoa valtiovarainministeriöltä, että mainittu ehdotus Helsingin kaupungin osalta saataisiin toimittaa kertomusvuoden marraskuun kuluessa (10. 10. 663 §).

Kaupunginvaltuusto päätti ehdottaa valtiovarainministeriölle, että v.1952 pidätettäisiin kunnallisveroa varten 12 mk:n veroäyriin mukainen ennakko (28. 11. 761 §).

Kunnallisen ja kirkollisen veronkannon yhdistäminen. Kaupunginvaltuusto päätti oikeuttaa kaupunginhallituksen tekemään kaupungin suomalaisten ja ruotsalaisten seurakuntien kanssa sopimuksen mainittujen seurakuntien kertomusvuoden ja sitä seuraavien vuosien tuloista maksuunpantavien kirkollisverojen maksuunpanon, kannon ja perinnan hoidosta; oikeuttaa rahatoimiston v. 1952 suorittamaan kirkollisverojen merkitsemisestä veroluetteloon ja verolippuihin aiheutuvat lisämenot seurakuntien maksettavasta korvauksesta; ja antaa kaupunginhallituksen tehtäväksi ryhtyä asian mahdollisesti vaatimiin muihin toimenpiteisiin (12.9. 582 §). Vttn Kiven, Hakulisen ja Saastamoisen edellä mainittu valtuuston päätöksen johdosta tehdyissä valituksissa esitettiin, että ko. valtuuston hyväksymä sopimus olisi lainvastainen sillä perusteella, että kirkollisverojen kanto ei kuulu valtuuston toimivaltaan. Kaupungin lakimies totesi asiasta antamassaan lausunnossa, että kunnallisen ja kirkollisen veronkannon yhdistäminen merkitsi toimenpidettä, jonka toteuttamisesta koituisi hyötyä sekä kunnalle että sen jäsenille ja kunnallislain 4 §:n mukaan se kuului kunnan päätettäviin asioihin. Kaupunginvaltuuston päätti antaa valitusten johdosta lääninhallitukselle kaupunginlakimiehen lausunnon mukaiset selitykset ja esittää valitukset hylättäviksi (28.11. 763 §).

Talousarvion rakenteen muuttamista koskeva aloite. Kaupunginhallitus oli ehdottanut, että valtuusto hyväksyisi vtn Virkkusen ym. aloitteen johdosta, joka koski eräiden muutosten tekemistä talousarvion rakenteeseen, asetetun komitean tekemän, 10 kohtaa käsittävän ehdotuksen (Kh n mtö n:o 36), mutta valtuusto päätti palauttaa asian kaupunginhallituksen uudelleen harkittavaksi (28.11. 776 §).

Kertomusvuoden lisätalousarvio. Kaupunginvaltuustolle antamassaan ehdotuksessa v:n 1951 lisätalousarvioksi kaupunginhallitus esitti mm. seuraavaa: V:n 1950 tilinpäätös osoitti 946 252 136 mk:n suuruisen säästön. Kun kertomusvuoden talousarvioon oli jo merkitty arvioituna säästönä edelliseltä vuo-

delta 762 milj. mk, oli näin ollen v:n 1950 säästöstä käytettävissä lisätalousarvion tasapainoittamiseen 184 252 136 mk, Kertomusvuoden talousarviota laadittaessa oli edellytetty, että v:n 1950 tulojen perusteella veroäyriä tulisi olemaan 610 milj. Edellisen vuoden tulojen perusteella maksuunpantujen veroäyrien lukumäärä oli taksoituslautakunnan tarkistamattomien laskelemien mukaan 693 997 881 äyriä. Palkasta ja muista henkilökohtaisista tuloista maksuunpantujen veroäyrien määrä oli noussut 34.1 % edellisestä vuodesta. Kiinteistöjen omistajien ja liikkeenharjoittajien ym. osalta oli nousu 36.8 %. V:n 1950 ennakoveroäyrien hinta oli vahvistettu 11 mk:ksi, Tämän mukaisesti oli veronmaksajilta kannettu ennakoperintälain edellyttämät ennakoverot. Kaupunki tulisi myöskin kertomusvuonna saamaan edellisen vuoden veroäyrien lukumäärän perusteella valtiolta ennakkoa. Tämän ennakon hinnaksi oli valtioneuvosto valtuuston ehdotuksesta vahvistanut 12 mk, Ennakoperintälaiassa mainittu prosenttiluku, mikä talousarviota laadittaessa oli edellytetty 100 %:ksi, oli korotettu 115 %:iin. Valtion kertomusvuonna tilittämä palkannauttijain veroennakko-osuus oli näin ollen huomattavasti suurempi kuin talousarvion käsittelyssä oli edellytetty. Veroäyrien lukumäärän noustua oletettua suuremaksi sekä edellä mainitun valtion suorittaman ennakoprosentin korottamisen johdosta voitiin veroäyrien hinta arvioida 10:95 mk:ksi eli pyöristettynä 11 mk:ksi, vaikkakin lisätalousarvion mukainen lisävero nousi 2 656 841 479 mk:aan kertomusvuoden varsinaisen talousarvion päättyessä 13 458 986 308 mk:aan, joten lisäys oli n. 19.74 %.

Käsiteltyään edellä mainittua lisätalousarvioehdotusta kaupunginvaltuusto päätti hyväksyä sen erinäisin muutoksin sekä palauttaa sen kaupunginhallitukselle lopullisen ehdotuksen laatimiseksi. Samalla valtuusto päätti opetustoimen pääluokan Lastentarhat-nimisen luvun käsittelyn yhteydessä kehoittaa kaupunginhallitusta ja lastentarhain johtokuntaa tarkoin tutkimaan mahdollisuuksia lastentarhojen perustamiseksi liitosalueille Tapanilaan, Malmille, Puistolaan ym. ja valmistuttamaan niiden rakennussuunnitelmat ja laskelmat niin ajoissa, että määrärahat voitaisiin ottaa varsinaiseen talousarvioon (4.7. 494 §, Khn mtö n:o 15). Kaupunginvaltuusto vahvisti lopullisesti kertomusvuoden lisätalousarvion kaupunginhallituksen laatiman uuden ehdotuksen mukaisesti (4.7. 497 §, Khn mtö n:o 23 ja 24).

Kertomusvuoden lisätalousarvion ensimmäisen pääluokan, yleisen kunnallishallinnon, menojen osalle merkittiin 44.5 milj. mk, mikä pääasiassa aiheutui kaupunginkanslian painatus- ja sidontamenojen noususta kohonneiden työpalkkojen ja paperin hinnan aiheuttamana; palkankorotuksista johtuneiden kansaneläke- ja lapsilisämaksujen lisäyksistä sekä eduskuntavaalien 1.5 milj. mk:n suuruisista lisäkustannuksista, jotka aiheutuivat vaalilautakunnille maksettujen palkkioiden korottamisesta.

Palolaitoksen, kolmannen pääluokan, menojen kohdalla merkittiin 7 milj. mk, mistä 4 milj. oli tarkoitettu hätäpuhelinjärjestelmän ulottamiseksi Kanta-Helsingin alueelle sekä 3 milj. mk kahden sairaankuljetusauton hankkimiseksi.

Viidennen pääluokan, sairaanhoidon, osalle merkittiin lisätalousarviossa lämmön, kaluston, lääkkeiden ja sairaanhoitotarvikkeiden, ruoan ja toisille sairaaloille suoritettavien korvausten aiheuttamien kustannusten menoja yhteensä 142 422 677 mk.

Kuudennen pääluokan eli huoltotoimen kohdalla aiheutui lisämenoja Hirvihaaran järjestämisestä kunnalliskodin haaraosastoksi yhteensä 4 655 820 mk. Tervalammen työlaitoksen ja maatilan menot nousivat yhteensä 5 610 720 mk:aan sekä suoranaiset avustukset elinkustannusten huomattavan nousun vuoksi 28 milj. mk.

Lastensuojelun, seitsemännen pääluokan, lämmön, kaluston hankinnan ja ruokinnan aiheuttamat lisämenot kohosivat 9 900 000 mk:aan. Lasten kesävirikestyksen järjestäminen vaati 1 milj. mk:n lisämenot sekä kaupunginhallituksen käytettäväksi myönnettiin käyttövaroja 4 milj. mk.

Erinäisten sosiaalisten tehtävien aiheuttamat menot merkittiin kahdeksannen pääluokan kohdalla urheilun ja retkeilyn osalta 23 830 000 mk:ksi ja kansanhuoltolautakunnan osalta 1 008 000 mk:ksi, mikä aiheutui ostokorttien jakelun järjestämisestä erikoisten anomusten perusteella tapahtuvaksi. Edelleen merkittiin korvauksiin kansaneläkelaitokselle 10 milj. mk, mikä johtui eläkkeensaajien lukumäärän lisääntymisestä ja lisäeläkkeiden suurentumisesta elinkustannusindeksin nousun vuoksi.

Yhdeksännessä pääluokassa vaativat suomenkielisten kansakoulujen kaluston hankinta, kunnossapito ja koulutarvikkeet 13 200 000 mk:n lisäyksen menoihin, ruotsinkielisissä kansakouluissa vastaavat menot nousivat 5 875 000 mk:aan.

Lastentarhain kohdalla Töölön ja Herttoniemen uusi lastentarha ja -seimi aiheuttivat 1 500 000 mk:n menojen lisäyksen.

Kiinteistöjen maatalousosasto yhdennessätoista pääluokassa edellytti 5.5 milj. mk:n menojen lisäystä, mistä suurimman osan muodostivat Hirvihaaran kartanon hoidosta aiheutuneet menot, Metsätalousoaston työpalkat, kaluston hankinta ja kunnossapito, mihin sisältyi farmariauton osto sekä kiinteistöjen korjaus ja kunnossapito, joka käsitti metsätyöväen majoitusmahdollisuuksien parantamisen, merkitsivät yhteensä 3 355 000 mk:n menojen lisäystä. Talo-osaston erinäisten korjausten aiheuttamat menot olivat työpalkkojen ja tarvikkeiden hintojen kohoamisen johdosta nousseet 26.5 milj. mk varsinaisessa talousarviossa arvioituja menoja suuremmiksi.

Yleisten töiden, kahdennentoista pääluokan, menot lisääntyivät katujen ja teiden korjauksen ja kunnossapiton sekä puhtaanpidon osalta yhteensä 51 708 000 mk, varastojen osalta 40.3 milj. mk ja puhtaanpidon osalta 20 milj. mk.

Liikennelaitoksen, kolmannentoista pääluokan, menot kohosivat yhteensä 337 milj. mk, aiheutuen menojen lisäys pääasiassa 20 %:n palkkojen korotuksesta sekä erinäisistä korjaus- ja huolto- sekä maalaus- ym. töiden kustannusten noususta.

Neljäntoista pääluokan, satamien kaluston hankintamenot merkitsivät 13.5 milj. mk:n menojen lisäystä, mihin summaan sisältyi kassarekisterikoneiden hankkiminen kassa- ja tilivirastolle sekä 10 trukin hankkiminen varastois- ja laiturihuolto-osastolle.

Teollisuuslaitokset käsittävässä seitsemännessätoista pääluokassa kohosivat vesilaitoksen menot yhteensä 21 milj. mk palkkojen, korjausten ym. kustannusten nousun vuoksi. Koska tulot eivät lisääntyneet vesilaitoksen kohdalla, merkitsi tämä siis 21 milj. mk:n vajausta lisätalousostoon. Samaten merkittiin kaasulaitoksen osalta palkkojen korotuksen, tarveaineiden ja painatus- töiden hintojen nousun aiheuttamia menojen lisäyksiä yhteensä 200.2 milj. mk. Sähkölaitoksen vastaavat menot kohosivat 230.5 milj. mk:aan samoista syistä kuin edellä vesilaitoksen kohdalla mainittiin.

Sekalaisten yleisten menojen eli kahdeksannessätoista pääluokan käyttövarat nousivat 309 milj. mk, mistä 5 milj. mk oli tarkoitettu olympiakisojen järjestelyä varten kaupunginhallituksen käytettäväksi. Muut kustannusten nousut aiheutuivat palkkojen korotuksista, kohonneista painatuskustannuksista ym. menojen lisäyksistä.

Tulota tuottavien pääomamenojen pääluokassa nousivat kiinteistöostojen aiheuttamat menot 30 milj. mk:aan ja satamien 114.9 milj. mk:aan. Vesilaitoksen rakennusmenot lisätalousostossa merkitsivät 32.25 milj. mk:ksi, kaasulaitoksen asuinrakennuksen lisämääräraha 5 milj. mk:ksi ja sähkölaitoksen erinäisten rakennusten, voima- ja sähköasemien rakennustöiden aiheuttamat lisämäärärahat nousivat yhteensä 274 milj. mk:aan, talorakennusten aiheuttamat kustannukset kohosivat 6 710 040 mk:aan ja liikennelaitoksen rakennustyöt 387 525 000 mk:aan sekä muiden sijoitusten aiheuttamat menot 231 730 000 mk:aan; kaikkiaan olivat tämän kahdennenkymmenennen ensimmäisen pääluokan menot 1 082 115 040 mk.

Tulota tuottamattomien pääomamenojen eli kahdennenkymmenennen toisen pääluokan menoista merkittiin talorakennusten osalle 243 680 302 mk; katujen ja teiden osalle 43.21 milj. mk; viemärien osalle 17.65 milj. mk, urheilukenttien rakennustöiden osalle 38 169 800 mk ja käyttövarojen osalle Edeltä arvaamattomia pääomamenoja varten 10 milj. mk.

Lisätalousostossa tulopuolella merkittiin viidennen osaston, sairaanhoidon, tulot 25 375 000 mk:ksi. Kuudennen osaston, huoltotoimen tulot lisääntyivät valtiolta, vierailta kunnilta ja yksityisiltä saatavien korvausten osalta 9 milj. mk sekä Tervalammen työlaitoksen ja maatilan tulojen osalta 3.8 milj. mk. Kiinteistöjen eli yhdennentoista osaston tulot lähinnä Hirvihaaran kartanon tulojen aiheuttaman lisäyksen takia nousivat 5.97 milj. mk ja erinäisten vuokrien tuottamat lisätulot 18 milj. mk. Yleisten töiden, kahdennentoista osaston korvausten rakennustoimiston yleiskustannuksista arvioitiin tuottavan 39 566 916 mk:n suuruisen lisätulon ja liikennelaitoksen eli kolmannentoista osaston 68 milj. mk:n lisätulon.

Satamien, neljäntoista osaston tulot merkittiin lisätalousostossa 20 208 000 mk:ksi ja seitsemännessätoista osaston, teollisuuslaitosten, tulot kaasulaitoksen osalta 206.4 milj. mk:ksi. Koska menojen oli laskettu lisääntyvän 200.2 milj. mk, merkitsi tämä lisätalousostossa ylijäämää 6.2 milj. mk kaasulaitoksen kohdalla. Sähkön myynnistä arvioitiin niin ikään saatavan lisätuloja 72.57 milj. mk, mutta koska sen menot olivat lisääntyneet huomattavasti enemmän, jäi sähkölaitoksen osalle vajausta 157.93 milj. mk.

Kahdennenkymmenennen osaston, verojen, tuottamat tulot arvioitiin v:n 1950 kunnallisverojen osalta 2 196 603 130 mk:ksi.

V:n 1952 talousarvioehdotus. Koska kertomusvuoden aikana inflatoorinen kehitys edelleen jatkui, oli v:n 1952 talousarviossa kaikkien varsinaisten menojen pääluokkien loppusummat ollut merkittävä suuremmiksi kuin kertomusvuoden talousarviossa ja lisätalousarviossa yhteensä, huolimatta siitä, että lauta- ja johtokuntien määrärahaesityksiä melkoisesti supistettiin. Elinkustannusindeksi oli edellisestä vuodesta noussut noin 10 %, mutta todennäköisesti valtiovallan vakauttamistoimenpiteiden johdosta saataisiin nyt jatkuva nousu pysäytettyä. Talousarvioehdotuksen menopuoli päättyi 17 695 062 571 mk:aan, joten lisäys edelliseen vuoteen verraten oli 9,8 %. Kun tilitysvuokria ei kertomusvuonna ollut ensinkään korotettu, oli ne sen sijaan v:n 1952 talousarvioon merkitty 100 % korotettuina. Avustuksien jaossa oli kaupunginhallitus kiinnittänyt erikoista huomiota avustettavien laitosten ja järjestöjen sosiaaliseen luonteeseen ja taloudellisiin vaikeuksiin. Niiden avustuksia oli ehdotettu korotettavaksi noin 30 % entisestään. Teattereiden ja muiden taidelaitosten sekä ammattikoulujen avustuksia oli kaupunginhallitus korottanut ehdotuksessaan noin 25 %.

Varsinaisten menojen kohdalla ei ollut voitu tehdä tuntuvia vähennyksiä syystä, että nämä menot enimmäkseen ovat sidottuja, minkä vuoksi, talouselämän vakauttamiseen pyrittäessä, suurimmat supistukset oltiin pakotetut tekemään lautakuntien ehdotuksiin pääomamenojen kohdalla. Tuloa tuottavien sekä tuloa tuottamattomien pääomamenojen yhteissumma nousi talousarvioehdotuksen mukaan 6 241 375 170 mk:aan, mikä merkitsi 2,8 % vähennystä kertomusvuoteen verraten.

Koska kaupunginhallitus yhdenmukaisesti valtiovallan vakauttamispyrkimysten kanssa oli asettanut tavoitteeksi investointitoiminnan supistamisen 1/7 v:een 1950 verrattuna, oli useiden tärkeidenkin uudisrakennustöiden siirtämistä myöhäisempään ajankohtaan pidetty välttämättömänä. Asuntotuotannon vaatimat sekä tuotannolliset sijoitukset oli kiireellisyytensä mukaisesti asetettava etusijalle, mikä aiheutti sen, että muita sijoituksia oli täytyntä supistaa jonkin verran enemmän. Näin ollen oli tuloa tuottamattomia pääomamenoja esitetty vähennettäväksi 5,8 % kertomusvuoteen verraten. Tämä oli sitäkin aiheellisempaa, kun edellisten vuosien talousarvioissa uudisrakennustöihin varatuista määrärahoista suuri osa oli jäänyt käyttämättä suunnitelmien toteuttamisvaikeuksien vuoksi. Tehtyjen arviointien mukaisesti siirtyi tuloa tuottamattomiin pääomamenoihin myönnettyistä siirtomäärärahoista käyttämättöminä v:lle 1952 1 289 milj. mk, kun sen sijaan tuloa tuottavien pääomamenojen osalta vain noin 650 milj. mk. Täten osoittavat käyttämättömät siirtomäärärahat melkoista vähennystä kertomusvuoteen verrattuna.

Näin ollen ei myöskään kaikkia v:n 1950-52 rakennustöitä koskevassa luettelossa mainittuja uudistöitä varten ollut voitu ehdottaa myönnettäväksi määrärahoja, vaan oli huomattavia supistuksia ollut pakko tehdä, toisaalta taasen oli ilmaantunut sellaisia uusia tarpeita, joita varten määrärahojen myöntäminen oli katsottu välttämättömäksi, vaikka niitä ei esiintynytäkään ko. luettelossa.

Satamien rakennustöitä ja laitteita varten oli v:n 1952 talousarvioon esitetty osoitettavaksi 700 milj. mk; suurimman osan näistä menoista aiheuttivat Makasiinirannan uuden osan sekä Sörnäisten sataman laajentamisesta aiheutuneet rakennustyöt. Teollisuuslaitosten välttämättömiin uudistuksiin ja laitteisiin ehdotettiin varattavaksi 900 milj. mk, samoin liikennelaitoksen rakennustöihin ja hankintoihin 970 milj. mk aiheutuen suurin osa tästä menonerästä uusien vaunuhallien rakentamisesta Koskelaan.

Asuntorakennustoiminnan tukemiseen esitettiin osoitettavaksi 875 milj. mk. Lisäksi ns. läpikulkutalojen rakentamista varten oli ehdotettu myönnettäväksi 126 milj. mk. Munkkiniemeen ja Maunulaan rakennettavaksi päätettyjen vanhusasuntoloiden rakennustyöt oli tarkoitus aloittaa v:n 1952 alussa ja näitä varten siirtyi aikaisemmin myönnettyistä määrärahoista 196 milj. mk. Kansakoulujen rakentamiseen oli edellä mainituista säästäväisyssyistä katsottu voitavan esittää vain 192 milj. mk, vaikkakin kouluallalla vallitsi vaikea tilanne; tosin myös tähän tarkoitukseen siirtyi edelliseltä vuodelta 187 milj. mk aikaisemmin myönnettyjä määrärahoja. Sairaalarakennuksiin ehdotettiin niin ikään vain noin 250 milj. mk, tästä määrästä 47 milj. mk:n joutuisa yleisen sairaalan perustamiskustannuksiin kaupungin osuutena.

Talousarvioehdotuksen mukaan pääomamenojen rahoittamiseen jouduttiin käyttämään verovaroja 5 203 633 114 mk eli 296 965 241 mk vähemmän kuin kertomus-

vuonna. Pääomasijoituksista suuri osa oli sellaisia, joihin olisi ollut käytettävä lainavaroja. Koska kuitenkin niiden saantimahdollisuudet olivat hyvin vähäiset, oli turvaututtava puoleksi indeksiehtoihin sidottujen lainojen ottamiseen, mutta näitäkin oli saatavissa vain 600 milj. mk. Työttömyyden lieventämiseen aikaisemmin myönnettyistä määrärahoista siirtyi käyttämättöminä 75 milj. mk v:een 1952, näin ollen ei tähän tarkoitukseen tarvittu uusia määrärahoja enempää kuin 1 milj. mk varsinkin, kun pidettiin todennäköisenä, että työttömyyttä ei tulisi esiintymään v. 1952.

Olympiakisojen vuoksi ei. Talousarvioon ollut varattu erikoista määrärahaa paitsi 25 milj. mk kisojen järjestelyä varten kaupunginhallituksen käytettäväksi. Muut menoerät, kuten purjehdusseurojen satamissa suoritettavat työt, noin 8.9 milj. mk sekä 30 milj. mk:n määräraha erinäisiä olympiakisojen vaatimia rakennelmia varten olivat joko sellaisiin töihin tarkoitettuja, jotka muutenkin olisi ollut suoritettava tahi sellaisia kuin erinäisten urheilupaikkojen suurentamiset ja kunnostamiset, joista olympiakomitea suorittaisi kaupungille korvauksen sikäli kuin laitteet eivät olleet tarkoitettu pysyväisiksi. Liikennelaitoksen menoissa esiintyi 60 milj. mk:n menoerä olympialiikenteen järjestämiseksi sekä vastaavasti samansuuruinen kisojen aiheuttama lisätulo.

Talousarvion ulkonaisissa puitteissa tapahtui sellainen muutos, että 18. pääluokka varattiin kokonaan puutavara- ja polttoainetoimistoa varten ja tähän pääluokkaan aikaisemmin luetut sekalaiset yleiset menot siirrettiin joko 1. pääluokkaan yleisen kunnallishallinnon tai 8. pääluokkaan erinäisten sosiaalisten tehtävien aiheuttamien menojen kohdalle.

V:n 1952 talousarvio. Kaupunginvaltuusto hyväksyi kaupunginhallituksen v:n 1952 talousarvioehdotuksen eräin muutoksin. Lisäksi valtuusto päätti tuloa tuottamattomien pääomamenojen pääluokan luvun Talorakennukset käsittelyn yhteydessä, että kansakoulujen rakennusohjelman nopea toteuttaminen olisi välttämätön sekä kehoitti kaupunginhallitusta kiireellisesti selvittämään, mihin muihin toimenpiteisiin olisi ryhdyttävä tilapäisten kouluhuoneistojen varaamiseksi ja kansakoulujen työskentelyn järjestämiseksi lähivuosina tapahtuvaa oppilasmäärän suurta kasvua silmällä pitäen. Edelleen valtuusto päätti edellä mainitun luvun käsittelyn yhteydessä, että Toivolan koulukodin uuden koulurakennuksen työ oli aloitettava v. 1952 (12.12. 817 §; Khn mtö n:o 25 ja 37). Valtuusto hyväksyi lopullisesti v:n 1952 talousarvion kaupunginhallituksen ehdotuksen mukaisesti (19.12. 824 §; Khn mtö n:o 40 ja 41).

V:n 1952 talousarvion pääluokkien ja osastojen loppusummat sekä näiden meno- tai tulolisäykset (+) ja meno- tai tulovähennykset (-) v:een 1951 verran- ten ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä:

Menot

Varsinaiset menot

1. Yleinen kunnallishallinto	1	116	987	798	+	293	292	180
2. Oikeus- ja järjestystoimi		539	519	521	+	101	626	158
3. Palotoimi		215	885	556	+	41	778	891
4. Terveystoimi		305	951	467	+	67	890	640
5. Sairaanhoidto	1	805	209	539	+	305	682	767
6. Huoltotoimi		890	242	603	+	208	827	975
7. Lastensuojelu		363	236	842	+	104	870	641
8. Erinäiset sosiaaliset tehtävät		486	122	266	+	182	982	446
9. Opetustoimi	1	519	780	261	+	403	807	526
10. Sivistystoimi		227	350	433	+	55	019	770
11. Kiinteistöt		623	016	925	+	104	452	086
12. Yleiset työt	1	324	619	967	+	292	896	267
13. Liikennelaitos		274	140	480	-	117	239	772
14. Satamat		661	318	454	+	156	896	074
15. Teurastamo		103	714	438	+	18	847	586
16. Elintarvikekeskus		186	002	782	+	40	983	334
17. Teknilliset laitokset		-	-	-	-	178	930	000
18. Sekalaiset yleiset menot		-	-	-	-	628	030	000
19. Korot ja lainakustannukset		209	231	172	+	20	996	844
20. Verojen poistot ja palautukset		401	500	000	+	225	000	000
Yhteensä mk	11	253	830	504	+	1 701	651	413

Pääomamenot

21. Tuloa tuottavat pääomamenot	3 932 044 550	-	303 405 613
22. Tuloa tuottamattomat pääomamenot	1 905 565 620	-	279 935 108
23. Velan kuoletus	221 172 340	+	80 105 655
Yhteensä mk	6 058 782 510	-	503 235 066
Kaikkiaan mk	17 312 613 014	+1	198 416 347

Tulot

Varsinaiset tulot

1. Yleinen kunnallishallinto	43 489 000	+	39 809 000
2. Oikeus- ja järjestystoimi	9 474 824	+	815 024
3. Palotoimi	6 688 360	+	838 360
4. Terveydenhoito	65 236 766	+	20 654 875
5. Sairaanhoido	405 451 390	-	926 440
6. Huoltotoimi	228 922 544	+	38 990 777
7. Lastensuojelu	91 517 652	+	22 018 248
8. Erinäiset sosiaaliset tehtävät	132 947 836	+	96 592 062
9. Opetustoimi	283 744 073	+	77 731 320
10. Sivistystoimi	13 372 692	+	1 862 572
11. Kiinteistöt	599 427 769	+	187 438 849
12. Yleiset työt	377 550 923	+	36 441 378
13. Liikennelaitos	-	-	-
14. Satamat	832 922 400	+	197 269 600
15. Teurastamo	100 853 180	+	8 175 560
16. Elintarvikekeskus	193 000 000	+	45 000 000
17. Teknilliset laitokset	51 640 338	-	61 709 078
18. Sekalaiset yleiset tulot	-	-	37 200 000
18. Puutavara- ja polttoainetoimisto	5 400 000	+	5 400 000
19. Korot ja osingot	720 634 157	+	155 060 808
20. Verot	11 891 424 714	+	1 112 910 393
Yhteensä mk	16 053 698 618	+1	947 173 308

Pääomatulot

21. Kaupungin omaisuudesta saadut pääomatulot..	658 914 396	+	188 778 232
22. Lainavarat	600 000 000	+	8 716 943
Säästö edellisestä vuodesta	-	-	946 252 136
Yhteensä mk	1 258 914 396	-	748 756 961
Kaikkiaan mk	17 312 613 014	+1	198 416 347

Seuraavassa selostetaan eräitä tärkeimpiä muutoksia, joita valtuuston v:ksi 1952 vahvistamassa talousarviossa tapahtui v:n 1951 talousarvioon verraten:

Menosääntö. Talousarviota laadittaessa oli useimpien menoarvion pääluokkien kohdalla tehty muutos siinä suhteessa, että suurin osa aikaisemmin tilapäisten viranhaltijain momentille merkityistä palkkamenoista siirrettiin tilille Muut palkkamenot niiden viranhaltijain osalta, jotka oli muutettu työsuhteeseen. Tämän johdosta viimeksi mainitulle uudelle momentille jouduttiin merkitsemään huomattava osa kunkin laitoksen palkkamenoista, kun sen sijaan tämän uuden järjestelyn vuoksi menot tilapäisten viranhaltijain kohdalla huomattavasti kauttaaltaan pienenivät.

Yleisen kunnallishallinnon eli ensimmäisen pääluokan kohdalla revisiolaitoksen tilintarkastajien sekä kiinteän ja irtaimen omaisuuden tarkastajien palkkiot olivat valtuuston huhtikuun 25 p:nä tekemän päätöksen mukaisesti korotetut edellisestä vuodesta 50 %. Samaten revisiotoimiston tilitysvuokra korotettiin samoin kuin muut vastaavat vuokrat 100 %. Kaupunginhallituksen palkkiot olivat edellämämainitun korotuksen johdosta nousseet 700 000 mk:sta 3 milj. mk:aan. Niin ikään viranhaltijain palkat kohosivat useita miljoonia markkoja samoin kuin muidenkin lautakuntien palkkamenot yleisten palkankoro-

tusten seurauksena. Rahatoimistoon hankittujen kolmen kirjanpitokoneen kustannukset olivat 4,5 milj. mk. Tilastotoimiston painatus- ja sidontamenot kohosivat edellisestä vuodesta 2 milj. mk, koska v:n 1952 aikana tulisivat valmistumaan eräät jo työn alaisina olleet julkaisut. Erinäisten hallintomenojen kohdalla myönnettiin kaupungin historiatoimikunnan käytettäväksi 4 milj. mk:n suuruinen siirtomääräraha, aikaisemmin samaan tarkoitukseen myönnetyn määrärahan oltua sekalaisien yleisten menojen tilillä. Polttoainepäällikön toimistomenot 5 milj. mk sekä polttoaineen käyttöä koskevan tutkimuksen suorittamiseen varattu 870 000 mk:n määräraha oli merkitty myöskin erinäisten hallintomenojen kohdalle samoin kuin kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston yleiset käyttövarat ja edustustilaisuuksia varten sekä sähkön hinnan korottamisen johdosta kaupunginhallituksen käytettäväksi varatut, yhteensä 60,5 milj. mk:n suuruiset määrärahat.

Toisen pääluokan, oikeus- ja järjestystoimen, kohdalla palkkamenot lisääntyivät yleisten palkkorotusten johdosta sekä uusien virkojen perustamisen vuoksi, viimeksi mainittuja mm. maistraatin arkistossa toimistoapulaisen ja arkistonhoitajan virat (31.1. 42 §). Uuden virkasäännön aiheuttamat edellä selostetut toimenpiteet aiheuttivat Tilapäisten viranhaltijain momentin menojen pienenemisen ja vastaavasti Muut palkkamenot momentin määrärahojen kasvua. Poliisilaitoksen lääkärin apulaisen palkkukseen oli varattu 45 000 mk. Holhouslautakunnan puheenjohtajien ja jäsenten palkkioiden korotus aiheutui valtuuston päätöksestä, joka asetti tämän samaan asemaan muiden lautakuntien kanssa (12.9. 578 §). Samaten korotettiin huoneenvuokralautakuntien puheenjohtajien ja jäsenten palkkioita vastaavasti muiden lautakuntien jäsenten palkkioihin nähden (30.5. 359 §). Pääluokan kokonaismenot kohosivat 101 626 158 mk.

Palotoimen, kolmannen pääluokan, menoissa oli vuosilomasijaisten palkkukseen varattava 1 772 560 mk suurempi määräraha kuin aikaisemmin syystä, että olympiakisojen takia tarvittaisiin lisähenkilökuntaa vartiotehtäviin eikä tällöin voitaisi antaa kesälomia henkilökunnalle, vaan jouduttaisiin muuna aikana lomauttamaan enemmän henkilöitä kuin tavallisesti. Uusien autojen hankkimiseen varattiin 9 milj. mk ja toimistokaluston hankkimiseen 235 000 mk.

Terveystoimen pääluokan kohdalla oli terveydenhoitotoimiston välittämien lääkärin ajomaksuihin varattava 400 000 mk, koska valtuusto oli päättänyt (14.2. 124 §), että kaupunki korvaa sen osan automaksusta, joka menee yli 400 mk:n kultakin matkalta. Uuden rokotusasetuksen vuoksi korotettiin rokotamiseen tarkoitettua summaa 1/3 eli 900 000 mk:aan. Terveystoimen tutkimusten laboratorion kaluston hankintoihin varattiin lisää 377 000 mk uusien välineiden hankkimiseksi, samaten maidontarkastamon kaluston hankintamenoihin lisättiin 640 000 mk. Kiljavan parantolan kannatusmaksuihin merkittiin 19 357 140 mk 139 osakkeelta. Äitiysneuvolain vuokramenot lisääntyivät eräiden uusien neuvolahuoneistojen osalta 448 200 mk. Avustusten ja korvausten kohdalla myönnettiin yleensä laitoksille ja yhdistyksille edelleen entisen suuruiset avustukset paitsi Maitopisarayhdistyksen avustus korotettiin 3 milj. mk:aan eli kaksinkertaiseksi, Samfundet Folkhälsan i Finland sai 100 000 mk ruotsinkielisten, muiden kuin kansakoululasten mentaalihygienisen huollon hoitamiseksi sekä Mjölbbollstad Patientförening-Mjölbbollstadin potilasyhdistykselle 20 000 mk.

Sairaanhoidon pääluokan kohdalla myönnettiin avustuksena vanhusten poliklinikan ja neuvolan ylläpitämiseen 2 780 000 mk. Kokonaisuudessaan pääluokan menot kohosivat palkkojen ym. kustannusten kohoamisen johdosta 306,5 milj. mk kertomusvuoteen verraten.

Huoltotoimen, kuudennen pääluokan, menot nousivat kaikkiaan 27,6 % edelliseen vuoteen verraten. Huollettavien lukumäärä ei tosin sanottavasti ollut lisääntynyt, sen sijaan kodinhoitajista oli ollut puutetta, minkä vuoksi talousarvioon oli otettu määräraha 10 uuden kodinhoitajan ja 5 kodinsiivoojan palkkaamiseksi, momentin Tilapäiset viranhaltijat palkkamenot kohosivat 12,9 milj. mk:sta 15,3 milj. mk:aan.

Laitoshuollon alalla vallitseva ankara paikkapula tulisi lieventymään jonkin verran sen johdosta, että Hirvihaaran kartano oli kertomusvuoden aikana ostettu kaupungille ja sinne tultaisiin sijoittamaan osa laitoshuoltoa vaativia hoidokkeja. Uuden, 360 hoitopaikkaa käsittävän vanhainkodin valmistuminen, jonka arvioitiin tapahtuvan v:n 1952 loppuun mennessä, vasta toisi tuntuvampaa parannusta vaikeaan laitostilanteeseen. Tämän sisustustöihin varattiin 55 milj. mk. Lämmityskustannusten samoin kuin lääkkeiden ja sairaanhoitotarvikkeiden hankintamenojen kohoaminen aiheutui osaltaan Hirvihaaran ai-

kaansaamasta lisäyksestä, mutta viimeksi mainitun menoerän suureneminen johdettiin lääkkeaineiden hintojen kohoamisen ohella myöskin siitä, että kunnalliskoti oli yhä enemmän muuttunut kroonisia tauteja potevien henkilöiden hoitolaksi ja edelleen vaikutti siihen hoidokkien tehostunut hampaiden hoito ja silmälasihuolto. Uuden haaraosaston, Hirvihaaran, aiheuttamia olivat myös valaistus- ja ruokintamenojen lisäykset. Kaluston hankintaan merkittiin vähän pienempi summa kuin edellisenä vuonna, eli 9 milj. mk, mistä 2.8 milj. mk oli tarkoitettu röntgenlaitteen hankkimiseksi poliklinikkaan, jotta vältyttäisiin potilaiden kuljettamiselta sairaaloihin. Työtupien työaineiden hankintoihin varattiin 60 milj. mk eli 20 milj. mk enemmän kuin edellisenä vuonna, näiden toimiessa edelleen kaupungin laitosten ja virastojen tekstiilitarvikkeiden keskus Hankkijana. Jatkuvasti vallinneiden hankintavaikkeuksien vuoksi ei koko tarvetta vielä ollut saatu tyydytetyksi, erikoisesti puuvillakan-kaisiin nähden, vaikka kaupungin laitosten osuus oli jo v. 1950 noussut 86 %:iin työtupien koko tuotannosta.

Oulunkylässä kertomusvuonna rakenteilla olleen vanhainkodin laskettiin joutuvan käyttöön vasta v:n 1953 alusta, mutta koska kaikki kalustohankinnat jouduttaisiin suorittamaan jo v:n 1952 aikana, oli nämä hankinnat suunniteltu tehtäviksi yhteistoiminnassa Olympiakisojen järjestelytoimikunnan kanssa, joka Kisakylän sisustamista varten joka tapauksessa joutuisi suorittamaan suuria kalustohankintoja. Näitä menoja varten, jotka käsittivät keskuskeittiön kaikki keittiökoneet ja keittiökaluston sekä pääosan huollettavien asuinhuoneiden kalustosta sekä kaikki tekstiilit ja ruokailuvälineet, toivottiin saatavan mahdollisimman edullisesti siten, että kisojen järjestelytoimikunta tilaisi tarvittavat kalustoesineet huoltolautakunnan toivomusten mukaisesti ja heti kisojen päätyttyä luovuttaisi ne hankintahinnasta vanhainkotiä varten. Vaikkakin ensimmäisen osan rakennusvaihe käsitti vain 360 hoitopaikkaa, oli tarkoitus suorittaa kalustohankinnat yhdellä kertaa koko laitosta eli 720 hoitopaikkaa käsittäviksi.

Koska niiden huoltotapausten lukumäärä, joissa käytettiin yksityishoitoa, oli lisääntynyt, oli määräraha tällä kohden korotettava 30 000 mk:sta 150 000 mk:aan. Suoranaisten avustusten suuruus oli merkitty 185 milj. mk:ksi eli 12 milj. mk suuremmaksi kuin edellisenä vuonna, koska vuokra-avustukset yleisen vuokrien korotuksen takia olivat suurettuneet; myöskin vaatetus- ja polttopuuavustuksia oli ollut korotettava, niin ikään oli vanhusten huollon tehostuminen yleensä aiheuttanut tämän menoerän suurenemisen. Alkoholistien huollossa yhä enentynyt lääkintähoidon käyttö aiheutti tämän momentin menoerän suurenemisen 1.8 milj. mk:sta 2.5 milj. mk:aan.

Huoltolautakunnan jaettavaksi tarkoitettut avustukset merkittiin yleensä joko entisen suuruisina tai, mikäli perusteltua aihetta ilmeni, korotettuina. Pelastusmarmeijan miesten lämmittelytuvan ylläpitämiseen aikaisemmin erikseen myönnetty avustus otettiin tällä kertaa talousarvioon saman, eli 160 000 mk:n suuruisena, kuin edellisenäkin vuonna. Rajamäen työsiirtolalle, jolle samaten oli erillisten päätösten perusteella myönnetty avustusta, oli otettu talousarvioon 450 000 mk:n avustus, koska helsinkiläisten miesten hoitopäiviä oli 90 % kaikista. Vanhojen huolto-yhdistykselle myönnettiin 1 milj. mk sen valmistella olleen vanhainkodin saattamiseksi toimintakuntoon. Yhdistykselle Kodittomien tuki annettiin avustuksena 105 000 mk sen ylläpitämän naiskodin toiminnan tukemiseksi. Pääluokan menot lisääntyivät yhteensä 208 827 975 mk kertomusvuoden menoarvioon verraten.

Lastensuojelun, seitsemännnen pääluokan, menot nousivat mm. sen johdosta, että Hyvösen lastenkoti oli siirretty lastensuojelulautakunnan hallintaan. Sen vuokra-, lämmitys- ym. menot olivat yhteensä 3 987 660 mk. Lastensuojelulautakunnan jaettavat avustukset merkittiin yleensä noin 50 % korotettuina, sitä paitsi otettiin talousarvioon avustukset eräille järjestöille, joiden ylläpitämät laitokset palvelevat lastensuojelutarkoituksia sen sijaan, että nämä aikaisemmin myönnettiin eri päätöksillä. Näitä olivat Helsingin poikakotiyhdistys 180 000 mk, Leppävaaran pientenlastenkoti 80 000 mk, Hemsyster-skolan å Hindhår gård 50 000 mk, Vankeusyhdistys 500 000 mk, mikä aikaisemmin oli merkitty 18. pääluokan tililtä sekä Helsingin diakonissalaitokselle 8.7 milj. mk:n korvaus 10 lisäpaikan varaamisesta lastensuojelulautakunnan tarpeisiin Rinnekoti-nimisestä vajaamielishoitolasta, mistä kaupunginvaltuusto oli tehnyt päätöksen (14.11. 729 §).

Erinäisten sosiaalisten tehtävien pääluokassa merkittiin huomattavimmat menojen lisäykset urheilun ja retkeilyn kansanpuistojen uudisrakennusten koh-

dalla. Näistä useat olivat sellaisia korjauksia, joita oli siirretty vuodesta toiseen, mutta jotka lopulta olivat käyneet välttämättömiksi, kuten esim. rakennusten ulkomaalaus. Uuden menoerän muodosti kansanpuolistoihin liitetty Rastila, jonka menoihin merkittiin 5.47 milj. mk. Urheilulaitosten kalustohankintamenoihin varattiin 3 229 000 mk, mistä summasta 1 100 000 mk:lla oli tarkoitus hankkia sellaiset välineet olympiakisojen harjoituspaikoille, joita kaupungilla ei ennestään ollut. Haagan retkeilymajaan oli kalustohankintoja ja korjauksia varten varattu 588 600 mk. Matkailun opaspalvelun järjestämiseen olympiakisojen aikana merkittiin 250 000 mk sekä Helsingin sosiaalisia oloja esittelevän kirjasen painattamiseen 600 000 mk. Olympiakisojen pääsylippujen myynnistä ja urheilupaikkojen vartioinnista aiheutuvien menojen peittämiseen kaupungin hoitamilla kilpailupaikoilla varattiin 1 milj. mk. Erinäisiin korjaus- ja kunnossapitotöihin merkittiin seuraavat määrärahat: uimastadion 500 000 mk, urheilukenttiä ja uimarantoja varten täydennyshiekkä ja varahyppylautoja 200 000 mk ja Kumpulän avouimalan käyttökustannuksiin 1.4 milj. mk. Väestönsuojelulautakunnan menojen kohdalla merkittiin uutena menoeränä 1.5 milj. mk kaupunginhallituksen käytettäväksi. Valtuuston v. 1948 päättämän lainavaston perustaminen leiri- ja retkeilyvälineiden hankkimiseksi nuorisotyötä varten edellytti edelleen määrärahan myöntämistä mainittuun tarkoitukseen, koska välineitä ei vielä ollut tarpeeksi. Tällä kertaa varattiin ko. tarkoitukseen 1.2 milj. mk. Olympiakisojen järjestelyä varten myönnettiin kaupunginhallituksen käytettäväksi 25 milj. mk.

Opetustoimen pääluokan menoihin tuli yleisistä korotuksista johtuvien menolisäysten ohella uutena menoeränä mm. kirjastosihteerin palkka 24 300 mk sekä koulukirjastotoimikunnan palkkiot 55 000 mk seurauksena koulukirjastotoiminnan uudelleen järjestämisestä, josta valtuusto oli tehnyt päätöksen (14.2. 128 §; khn mtö n:o 1). Johtajien lisäpalkkiot olivat suurentuneet valtuuston (31.1. 74 §) päätöksen mukaisesti. Suomenkielisten kansakoulujen kalustohankintoihin oli merkitty 17 milj. mk suurempi määräraha kuin edellisellä vuonna, koska valmistuvien Herttoniemen ja Pukinmäen uusien kansakoulujen kalustohankinnoista oli suoritettava ennakkomaksut jo v:n 1952 aikana. Ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnan ja kirjastotoimikunnan osalta oli havaittavissa samat menolisäykset kuin vastaavilla momenteilla suomenkielisisä kansakouluissa. Topeliuskoulun lisätilan sisustamiseen merkittiin 10 milj. mk. Kansakoulujen yhteisten menojen kohdalla uutena menoeränä merkittiin 250 000 mk oppilaiden osanottoa varten Pohjoismaiden kansakoululaisten urheilujuhliin.

Ammattiopetuslaitosten johtokunnan menoissa oli uutena menoeränä 200 000 mk varattu opetusfilmien hankkimiseen. Kirjapainokoulun samoin kuin kähertäjäkoulun rehtorin palkkio oli valtuuston 16.5. tekemän päätöksen mukaisesti korotettu 28 200 mk:aan. Uutena menoryhmänä esiintyivät talousarviossa kaupungin haltuun otetun (31.1. 76 §) verhoilija-ammattikoulun menot, jotka nousivat yhteensä 3 490 810 mk:aan. Valtuusto oli myöntänyt oikeuden hankkia työpukuja ammattikoulun oppilaille, näiden hankkimiseen ja huoltoon merkittiin uutena määrärahana 375 000 mk. Kotitalouslautakunnan menojen joukossa oli uutena momenttina opetushuoneiston perustaminen Kisakylään, mihin tarkoitukseen varattiin 3 milj. mk. Lastentarhojen menot lisääntyivät valtuuston päätöksen (29.8. 516 §) perusteella, joka korotti johtajien palkkiot 8 %. Lisäksi aiheutui uusien lastentarhojen perustamisesta Herttoniemeen (12.9. 581 §) ja Lauttasaareen (29.8. 533 §) vastaavasti 8 104 500 ja 3 204 000 mk:n uudet menoerät ja väliaikaisen lastentarhanopettaja-seminaarikurssin järjestämisestä 2 668 960 mk:n menot. Kaluston hankintamenoja aiheutui pesukoneiden ym. laitteiden hankinnoista uusina menoerinä yhteensä 1 011 490 mk. Lasten leikkikenttätöiminnasta, joka oli uusi työmuoto, aiheutui 2 523 450 mk:n lisämenot. Eri ammattikouluille jaettavista avustuksista olivat uusia Suomen kokki- ja stuerttikoulun saama avustus 200 000 mk sekä Kone oy:n ammattikoulun 100 000 mk. Kauppaoppilaitosten ym. saamien avustusten joukossa olivat uusia Svenska köpmannaskolan 200 000 mk:n sekä Helsingfors svenska kontorsmannaförening 50 000 mk:n ja Turkkilaisen kansakoulun kannatusyhdistyksen 160 000 mk:n avustukset.

Sivistystoimen pääluokassa esiintyi uutena momenttina kaupunginorkesterin pukukorvaus 2 milj. mk, jonka valtuusto oli myöntänyt (7.3. 181 §). Avustuksista korotettiin Suomen työväenteatterin kannatusyhdistyksen määräraha miltei kaksinkertaiseksi eli 1.2 milj. mk:aan. Uutena avustustensa myönnettiin Taiteellisen teatterin kannatusyhdistykselle 475 000 mk, Studenternas teaterförening-nimiselle yhdistykselle 40 000 mk, Suomi-poikain kannatusyhdistyk-

selle 100 000 mk sekä Tähtitieteelliselle yhdistykselle 100 000 mk. Pääluokan yhteismenot kohosivat 227 350 433 mk:aan, joten lisäys edelliseen vuoteen verraten oli 55 019 770 mk.

Kiinteistöjen pääluokan talo-osaston kohdalla oli Alppilan ravintolan korjauksiin aiottu varata 30 milj. mk, mutta sen jälkeen kun ravintola oli palanut, poistettiin määrärahaista 10 milj. mk. Rakennusten korjausten osalta varattiin yleisten töiden lautakunnan käytettäväksi poliisilaitoksen rakennusten kohdalla 17 911 000 mk eli noin 10 milj. enemmän kuin edellisellä vuonna. Uusina menoerinä merkittiin Kaivohuoneen korjaukseen 311 500 mk:n määräraha sekä Munkkiniemen sivukirjaston korjaukseen 45 000 mk ja Pitäjämäen paloasemaa varten 80 000 mk. Erinäisten menojen luvussa oli metsänhoitomaksuihin merkitty 65 000 mk metsänhoitoyhdistyksistä v. 1950 annetun lain perusteella. Oulunkylän Pikku-Kosken uimaranta-alueen vuokra, 5 000 mk, esiintyi talousarviossa uutena menoerinä, samoin kuin Ruskeasuon alueelta myydyntöintin rakennusten siirtokustannukset 410 000 mk. Uusina avustuksina myönnettiin tämän pääluokan kohdalla 200 000 mk Helsingin kaupungin virkamiesyhdistykselle ja 200 000 mk Helsingin kunnantöntekijäin kustustoimikunnalle yhdistysten kesäkotien vuokran suorittamiseen ja vartioinnin järjestämiseen. Edelleen myönnettiin erinäisten hallintokuntain rakennusten korjauksiin: Marian sairaalan oppilaskodin ja hoitajatarasuntolan osalle 300 000 mk kummallekin sekä Nikkilän mielisairaalan hoitajattarien asuinrakennusta varten 50 000 mk. Kunnalliskodin uuden osaston, Hirvihaaran kartanon päärakennuksen ym. korjauksiin merkittiin 1,5 milj. mk. Lastensuojelulautakunnan osalta olivat uusia menoeriä lautakunnan hallintaan siirtyneen Hyvösen lastenkodin korjauksiin varattu 615 000 mk sekä Ojakkalan lastenkotia varten varattu 795 000 mk.

Kansakoulurakennusten korjauksiin varattiin entisten lisäksi 500 000 mk Maunulan ja 400 000 mk Munkkiniemen Lehtisaarentien kansakoulua varten.

Yleisten töiden pääluokassa oli tarkoituksena ollut jo edellisestä vuodesta lähtien soveltaa käytäntöön jaksottaista korjausmenetelmää. Mutta siihen siirtymistä haittasi ja viivytti se, että rakennuksia koskevissa tarkastuksissa oli todettu kaikkialla vielä runsaasti puutteellisuksia sota-ajan seurauksina. Urheilu- ja pallokenttien ym. korjaukseen ja kunnossapitoon tarkoitettua määrärahaa merkittiin entisestään korotettuina varsinkin niiden lisääntyneiden kunnossapitokustannusten vuoksi, joita aiheutui olympiakisojen vuoksi. Luvussa Varasto myönnettiin 700 000 mk uusien puistopenkkien hankintaan sekä 5 milj. mk käymäläastioiden hankintaan; uusien koneiden ostoon tarkoitettua määrärahaa korotettiin 45 milj. mk eli 100 milj. mk:aan. Uusien työmaakojujen hankintaan varattiin 18 milj. mk eli 2 milj. mk enemmän kuin edellisellä vuonna, näistä 9 milj. mk oli tarkoitettu olympiakisoja varten tarvittavien kojujen hankintaan.

Kolmannentoista pääluokan, liikennelaitoksen, menoarviossa oli eri momentteille otettu arvioitu menoerä olympialiiikenteen järjestämiseksi. Talousarviolaskelmissa oli lippujen hinnaksi otettu kaupunginvaltuuston kertomusvuoden toukokuussa hyväksymät korotetut hinnat, joita kuitenkin ei vielä ollut vahvistettu. Olympiakisojen tuottama lisätulo oli arvioitu samansuuruiseksi kuin niiden aiheuttamat vastaavat menot. Luvussa Omnibusliikenne merkittiin 500 000 mk:n määräraha henkilökunnan sairauslomasijaisten palkkaamiseen. Omnibushallien kunnossapitokuluihin tuli uutena menoerinä Koskelan uuden hallin lämpö-, valo- ja vesimenoja 2 milj. mk. Pääluokan kohdalla kokonaisvaajaus nousi 274 140 480 mk:aan.

Satamien, neljäntoista pääluokan, kaluston hankintaan varattiin 29,9 milj. mk, koska koneellista kalustoa olisi jatkuvasti lisättävä, jotta makasiinitilaa saataisiin siten lisätyksi. Myöskin uusien autojen hankkimiseen merkittiin 1,5 milj. mk vanhojen autojen ollessa niin huonoja, että korjauksiin vuosittain oli käytettävä auton hinta. Kiinteistöjen kunnostamiseen varattiin 7 milj. mk suurempi määräraha kuin edellisellä vuonna eli 40 milj. mk, koska kiinteän omaisuuden tarkastajat olivat tehneet huomautuksia kiinteistöjen kunnosta. Uuden virkahuoneiston sisustamiseen merkittiin 6 milj. mk. Avustuksista, joita eri purjehdusseuroille oli myönnetty edellisellä vuonna satamissa suoritettavia töitä varten olympiakisoja silmällä pitäen, olivat useat käyneet riittämättömiksi rahan arvon laskemisen vuoksi, mistä syystä niille merkittiin v:n 1952 menoarvioon noin 30 %:n lisäys, sekä niille yhdistyksille, jotka aikaisemmin jäivät ilman, nimittäin Brändö seglare. Työväen pursiseura, Suomalainen pursiseura ja Helsingfors segelklubb, yhteensä 2 990 000 mk.

Teurastamon, viidennentoista pääluokan, menoissa esiintyivät samat uudet momentit, jotka useissa muissakin pääluokissa olivat aiheutuneet siitä val-

tuuston päätöksestä, että viranhaltijoille maksettiin kokouspalkkio heidän toimiessaan sihteerinä lautakunnan kokouksissa. Kokonaisuudessaan teurastamon menot nousivat 103 714 438 mk:aan, tappiota muodostui täten 2 861 258 mk.

Elintarvikekeskuksen, kuudennentoista pääluokan, kohdalla arvioitiin liikevaihdon kohoavan olympiakisojen johdosta. Erillisen kassa- ja tiliviraston menot olivat yhteensä 4 029 280 mk. Kaikkiaan nousivat pääluokan menot 186 002 782 mk:aan kohoten edellisestä vuodesta 40 983 334 mk; tulojen ylijäämä oli 6 997 218 mk.

Seitsemännentoista pääluokan, teollisuuslaitokset, menoissa merkittiin sähkölaitoksen yhteydessä toimivan yhteisen kassa- ja tiliviraston menoista vesilaitoksen osalle 1 848 600 mk ja kaasulaitoksen osalle 1 176 800 mk. Vedenhankinnan pumppuamiskustannukset kohosivat 12 480 000 mk eli 36 690 000 mk:aan sähkönhankinnan korotuksen johdosta. Vesilaitoksen tulojen ylijäämä arvioitiin 24 251 258 mk:ksi, kaasulaitoksen tulojen ja menojen erotus kohosi 15 090 970 mk:aan ja sähkölaitoksen arvioitu tulojen ylijäämä 12 298 110 mk:aan. Sähkölaitoksen menoissa uusina erinä esiintyivät Työntekijäin ja viranhaltijain erinäisten etujen kohdalla suojapuvut ja puhdistus 1 milj. mk ja opetuskurssit 100 000 mk sekä katu- ja satamavalaistuksen kohdalla uusien liikenneohjausvalojen huolto 50 000 mk. Kaikkiaan kohosi pääluokan tuloilylijäämä 51 640 338 mk:aan.

Puutavara- ja polttoainetoimistolle, joka perustettiin valtuuston päätöksellä kertomusvuoden toukokuun alusta, varattiin kokonaan 18. pääluokka. Tähän asti sen edeltäjän, halkotoimiston toiminta oli ollut väliaikaisella kannalla, mutta kun se nyt oli vakinaistettu, oli myöskin sen pääomasijoituksiin myönnettävä varat talousarviossa. Tällaisia menoja olivat Heinolan rakennettu toimitalo, Helsingissä olevat halkosahat sekä Heinolan sahan koneisto. Näitä varten oli pääomamenojen kohdalla myönnetty 38 729 154 mk. Pääluokan tulojen enemmyyksi menoihin verraten kohosi 5.4 milj. mk:aan.

Yhdeksännentoista pääluokan, joka käsitti korot ja kuoletukset, menoissa esiintyi v:n 1936 I laina s.m. 632 855 mk, erääntyneiden lunastamattomien obligatioiden korkoihin. Rakennuslainoissa oli 1951 vuoden laina, johon merkittiin 1 098 625 mk.

Kahdennessakymmenessä pääluokassa oli poistojen ja palautusten loppusumma 401 500 000 mk, eli 222.5 milj. mk enemmän kuin edellisellä vuonna.

Tuloa tuottavien pääomamenojen, kahdenkymmenenensimmäisen pääluokan kohdalla merkittiin uudet määrärahat seuraaviin tarkoituksiin: liikennevelaitureita kansanpuistojen liikennettä varten 5 milj. mk, Eteläsataman väylän viitoitus Kaijopuiston ja Valkosaarten välitse 1.2 milj. mk, Länsisataman telakan työ- ja huoltorakennuksia varten 20 milj. mk sekä kahden uuden kuljetusproomun hankkimiseen 3 milj. mk. Vesilaitoksen osalle merkittiin 1.5 milj. mk vartijan asunon rakentamiseksi Alppilan vesisäiliöalueelle ja painetta lisäävän pumppuaseman rakentamiseksi Herttoniemen läntistä asuntoaluetta varten 6.5 milj. mk sekä vanhan vesisäiliöalueen luovutushinnan suorittamiseen 2.4 milj. mk. Kaasulaitokselle merkittiin 1 milj. mk s.m. uuden kaasukellon alikutkimuksiin ja -töihin sekä aikaisemmin päätettyjä, vielä keskeneräisiä töitä varten 4 milj. mk ja kaasumittareita varten 5 milj. mk. Sähkölaitoksen Vanhankaupungin 110/20 kV asemaa varten 14 milj. mk; johtoverkkoa ja jakelulaitteita varten myönnettiin sähkölaitoksen osuuden suorittamiseksi pylväskustannuksista Tammiston-Pitäjänmäen välillä 17 milj. mk (4.7. 481 §). Luvussa talorakennukset varattiin uuden ruokatehtaan suunnittelua ja alustavia töitä varten 1.5 milj. mk, mistä kaupunginvaltuusto oli tehnyt päätöksen (7.3. 161 §); läpikulkutalon rakentamiseen Hermannin merkittiin 65 milj. mk ja vastaavasti Ruskeasuon läpikulkutaloihin 61 milj. mk. Liikennelaitoksen menoihin merkittiin uusien vaunuhallien rakentamiseksi 655.975 000 mk sekä Koskelan vaunuhallien käytäntöön saamisesta johtuvaan koneiden siirtoon ja asennukseen Vallilan konepajojen auto-osastolla 500 000 mk. Puutavara- ja polttoainetoimiston sijoituksia varten myönnettiin 27 669 010 mk. Muiden sijoitusten osalta olivat uusia Työväen pursiseuralle myönnetty 2 milj. mk:n sekä Suomalaiselle pursiseuralle 2 milj. mk:n laina.

Tuloa tuottamattomien pääomamenojen, kahdenkymmenentoisen pääluokan kohdalla varattiin luvussa Talorakennukset lastentarhain rakennuksiin 25 550 000 mk ja kirjastorakennusten erinäisiin muutos- ja kunnostustöihin 6 150 000 mk. Sairaalan rakennusten erinäisiin töihin merkittiin yhteensä 150 790 mk sekä kaupungin osuutena Helsingin yleisen sairaalan perustamiskustannuksiin 47 milj. mk. Huoltotoimen rakennuksiin varattiin 48 340 000 mk, lastensuojelun raken-

muksiin yhteensä 20 815 000 mk. Uusiin kansakoulurakennuksiin, nimittäin Mäkelänkadun, Herttoniemen, Meilahden, Pitäjänmäen, Lauttasaaren ja Pukinmäen kansakoulutalojen rakentamiseen merkittiin 237 milj. mk kaupunginhallituksen ehdottaman 192 milj. mk:n sijasta sekä erinäisiin muutos- ja korjaustöihin 34 151 500 mk, työväenopiston erinäisiin kunnostus- ym. töihin 1 250 000 mk ja poikien ammattikoulua varten 20 milj. mk. Erinäisiä rakennuksia ja sekalaisia menoja varten varattiin 1 060 916 570 mk, josta 102 319 520 mk oli korvaus rakennustoimiston yleiskustannuksista ja 325 milj. mk vanhainkodin rakennustoimikunnan käytettäväksi myönnetty määräraha kunnalliskodin laajentamiseen. Pääluokan toisessa luvussa Kadut ja tiet merkittiin uusien katujen ja teiden rakentamiseen 105 milj. mk, mihin sisältyi mm. valtuuston päättämä 2.1 milj. mk:n määräraha Eteläisen Esplanaadikadun levittämiseen (12.9. 584 §). Asemakaavalain mukaisiin katutöihin Munkkiniemessä ja Lauttasaareessa 20 milj. mk sekä aikaisemmin päätettyihin, keskeneräisiin katutöihin 67 407 000 mk. Satamalautakunnan käytettäväksi myönnettiin uusia katuja ja rautatieraitteita varten teollisuusalueille 18 milj. mk ja uusia siltoja varten 100 milj. mk. Kolmannen luvun, Viemärit, kohdalla myönnettiin yleisten töiden lautakunnan ja satamalautakunnan käytettäväksi uusia viemäreitä varten 119 milj. mk sekä entisten viemäreiden uusimiseen yhteensä 177 210 000 mk. Neljännen luvun: Urheilukentät, kohdalla merkittiin erinäisten uimalaitosten, urheilukenttien pukusuojiin ym. rakennustöihin 14 508 500 mk sekä 30 milj. mk olympiakisojen vaatimiin rakennelmiin. Uusien urheilulaitteiden järjestämiseen sekä kanta-kaupungin- että liitosalueelle ja keskeneräisiin töihin yhteensä 62 699 000 mk. Soutu- ja melontaratoja varten myönnettiin satamalautakunnan käytettäväksi 11.24 milj. mk. Viidennessä luvussa, Istutukset, oli erinäisten puistojen ym. alueiden kunnostamiseen merkitty 29 313 000 mk:n määräraha. Kuudennessa luvussa myönnettiin työttömyys- ja avustustöihin 1 milj. mk töiden järjestämiseksi alkoholisteille, irtolaisille ym. sekä varsinaisiin työttömyyden lieventämiseen tarkoitettuihin töihin kaupunginhallituksen käytettäväksi 1 milj., siis yhteensä 2 milj. mk. Käyttövarojen, seitsemännen luvun kohdalla myönnettiin kaupunginhallituksen käytettäväksi 30 milj. mk ja edeltä arvaamattomia pääomamenoja varten, kaupunginvaltuuston käytettäväksi, 15 milj. mk, yhteensä 45 milj. mk.

Kahdenkymmenennenkolmannen pääluokan, velan kuoletus, menot nousivat edellisestä vuodesta 80 105 655 mk.

Tulosäännön ensimmäisessä osastossa, Yleinen kunnallishallinto, lisääntyivät arviotulot 39 809 000 mk, mikä pääasiassa aiheutui siitä talousarvion rakenteellisesta muutoksesta, että aikaisemmin 18. osastoon luettu osuus väkijuomayhtiön vuosivoittoon, 37 230 000 mk, nyt siirrettiin tähän osastoon. Toisen osaston, oikeus- ja järjestystoimen luvussa Ulosottolaitos esiintyi uutena momenttina 15 024 mk:n tulo luontoiseduista. Palotoimen kohdalla lisääntyivät tulot sairaankuljetuksista ym. 838 360 mk nousten yhteensä 6 688 360 mk:aan. Terveystoimen osastossa väheni makkaratehtailta tarkastuksista saatavien korvausten määrä 1 568 400 mk eli 1 802 880 mk:aan syystä, että katsastajien lukumäärää oli vähennetty 9:stä 4:ään. Tuberkuloositöimiston osalta valtionapu lisääntyi 5 026 865 mk; kouluhammasklinikan arvioidut tulot lisääntyivät 11 674 540 mk; äitiys- ja lastenneuvolan lääkärin palkkaamiseen saatu valtionapu kohosi 1.9 milj. mk sen oltua edellisvuonna 1 milj. mk.

Uutena momenttina esiintyi 200 000 mk:n tulo, jonka muodostivat terveys- sisarten perimät maksut valohoidosta, lääkkeitä ym. Uusia vuokratuloja kertyi Haagan, Malmin ja Aleksis Kiven kadun kodinhoitajan asunnoista 33 120 mk.

Viidennen osaston, sairaanhoidon, tuloissa esiintyi vähennystä mm. niiden korvausten kohdalla, joita huoltotoimen oli suoritettava sairaanhoidosta kaupungin sairaaloissa, summan oltua edellisenä vuonna 97.53 milj. mk aleni se nyt 91.11 milj. mk:aan. Yhteensä vähenivät osaston tulot 926 440 mk.

Kuudennen osaston, huoltotoimen kohdalla lisääntyivät tulot sekä annetus- ta huollosta suoritettavien korvausten että kunnalliskodin ja Tervalammen työlaitoksen tulojen osalta, joista viimeksi mainitut kohosivat lähes 10 milj. mk. Myöskin työtupien kaupungin laitoksille toimitettavien lisääntyneiden liinavaatehankintojen vuoksi suurensivat niiden tulotkin 20 milj. mk, jääden kuitteen mainintu määrä riippuvaiseksi kankaiden saannista.

Lastensuojelulautakunnan, seitsemännen osaston, tulot lastenhoidon korvauksista kohosivat 15 milj. mk eli 50 %. Huoltolaitosten valtionapu kohosi

2 milj. mk sekä Ryttylän tilan tulot yli 2 milj. mk samoin kuin Toivolan tilan tulotkin noin 1 milj. mk. Kaikkiaan lisääntyivät osaston arvioidut tulot 22 018 248 mk.

Erinäisten sosiaalisten tehtävien kohdalla, kahdeksannessa osastossa, lisääntyi mm. työnvälityksestä suoritettava valtionapu 5 775 000 mk sekä korvaukset valtiolta ja vierailta kunnilta saatavista kansaneläkelain mukaan suoritetuista lisäeläkkeistä 3.6 milj. mk. Urheilu- ja retkeilylautakunnan tuloissa esiintyi uutena eränä Korkeasaaren moottoriveneliikenteen tuotto 200 000 mk. Uuden retkeilymajan, Rastilan tuloja, vuokria huviloista ja telttavuokria, kertyi yhteensä 173 000 mk. Olympiakisoista aiheutuvia tuloja merkittiin olympiatoimikunnan suoritettavina korvauksina olympialaitteiden rakentamisesta 81 850 000 mk.

Luvussa Nuorisotyölautakunta merkittiin vuokratuloa 200 000 mk askartelukeskuksesta.

Yhdeksännen osaston, opetustoimen kohdalla suureni suomenkielisten kansakoulujen valtionapu 32,5 milj. mk sekä kansakoulun oppilaiden lukumäärän lisääntymisen vuoksi että avustussumman oppilasta kohden kohotessa 3 500 mk:sta 4 500 mk:aan. Ruotsinkielisten kansakoulujen osalta valtionapu kohosi edellä mainituista syistä 3.925 milj. mk. Myöskin valtionapu oppilaiden kesäviriketykseen, jota maksettiin 20 % kokonaiskustannuksista, kohosi västävasti suomenkielisten koulujen osalta 2.9 milj. mk:sta 5.16 milj. mk:aan ja ruotsinkielisten osalta 860 000 mk:aan. Kaupungin haltuun otetun verhoilija-ammattikoulun tulot, joita oli yhteensä 2.205 milj. mk, esiintyivät ensi kerran v:n 1952 talousarviossa. Uusien lastentarhojen tuottamat tulot arvioitiin 1 204 677 mk:ksi ja tulot lastentarhanopettajaseminaarista 336 000 mk:ksi. Samoin kuin kansakoulujen muidenkin opetuslaitosten valtionavut merkittiin korotettuina tuloarvioon. Osastoon sisältyvät valtionapuerät nousivat yhteensä 238 945 503 mk:aan edellisen vuoden vastaavan määrän oltua 171 547 976 mk.

Kymmenennen osaston, sivistystoimen kohdalla, esiintyi uutena momenttina kaupunginkirjaston valtionapu 150 000 mk sekä kaupunginorkesterin nuottien vuokrauksesta ja konserttiohjelmien julkaisemisoikeudesta saatuja tuloja yhteensä 140 000 mk.

Yhdenkymmenenten, kiinteistöjen, osaston tulojen arvioitiin kasvavan metsätalousoosaston osalta noin 7.5 milj. mk, mikä johtui pääasiassa metsätuotteiden hintojen kohoamisesta. Hirvihaaran kartanosta myytävästä noin 1 200 m³ suuruisesta erästä pinotavaraa laskettiin saatavan 1.8 milj. mk. Kiinteistölautakunnan hoidossa olevien rakennusten ja huoneistojen vuokrien osalta lisäys oli 62 511 631 mk, mikä aiheutui sekä valtioneuvoston hyväksymästä asuinhuoneistojen vuokrien korotuksesta että kaupunginhallituksen määräämistä tilitysvuokrien korotuksesta.

VI luvun myynti- ja toripaikkojen vuokrat tuottivat noin 1 milj. mk enemmän kuin edellisenä vuonna. Siirtolapuutarhojen tulot vähenivät 222 324 mk, mikä johtui valtuuston helmikuun 14 p:nä ja toukokuun 16 p:nä tekemistä päätöksistä Oulunkylän ja Marjaniemen siirtolapuutarhojen vuokrien alentamisesta. Tulot muiden kuin kiinteistölautakunnan hoidossa olevien rakennusten vuokrasta kohosivat 187 438 849 mk.

Yleisten töiden, kahdenkymmenenten osaston, luvussa Voitot ja korvaukset, kohosi tilaustöistä saatujen voittojen määrä 18:sta milj. 30:een milj. mk:aan; tulot puhtaanapidosta kohosivat yksityisten katusuukausien osalta 8 milj. mk ja yksityisten kiinteistöjen puhtaanapidon osalta 9 milj. mk. Kaikkiaan lisääntyivät tulot tässä osastossa 36 441 378 mk.

Liikennelaitoksen, kolmannentoista osaston tulot lisääntyivät 60 milj. mk, mikä summa arvioitiin koituvan olympiakisojen aiheuttamasta liikenteen lisääntymisestä.

Neljännentoista, satamien, osaston tulojen arvioitiin lisääntyvän 197 269 600 mk, mihin vaikutti uuden liikennemaksutaksan käyttöönottonen, liikennemaksujen lisäys yksin oli 80 milj. mk.

Teurastamon, viidennentoista osaston tulot lisääntyivät 8 milj. mk. Uutena tuloeränä oli 100 000 mk vesimaksuista.

Elintarvikekeskuksen, kuudenkymmenenten osaston, tulot lisääntyivät yhteensä 45 milj. mk, mihin summaan sisältyi 400 000 mk myytävistä ruoankuljetusasioista saatavia tuloja.

Teollisuuslaitosten, seitsemännentoista osaston, tulot lisääntyivät vedennyynnin osalta 72 065 milj. mk päätöksen johdosta, jolla vesimaksuja korotettiin 550 % v:n 1936 taksasta.

Kaasun kulutuksen arvioitiin lisääntyvän v. 1952 siinä määrin, että tulot kaasun myynnistä nousivat 450.12 milj. mk:sta 678.45 milj. mk:aan. Sivutuotteista saatavat tulot nousivat 529 275 200 mk. Kaikkiaan olivat osaston tulot 4 237 054 600 mk; ylijäämäksi jäi 51 640 338 mk.

Kaupunginvaltuuston hyväksymän (14.11. 732 §) sähkölaitoksen uuden yleisen myyntitariffin mukaisesti sähkön myyntihinta kohosi niin, että siitä kertyvien tulojen laskettiin lisääntyvän 422.783 milj. mk eli 1 974 415 milj. mk:aan.

Kahdeksannentoista osaston, joka tässä talousarviossa ensi kerran oli varattu puutavara- ja polttoainetoimistolle, tulot olivat yhteensä 932.2 milj. mk, jolloin ylijäämäksi jäi 5.4 milj. mk.

Yhdeksännentoista osaston, joka käsitti korot ja osingot, uutena momenttina esiintyivät korkotulot Oy. Mankala ab:n lainoista, jotka nousivat 30 098 375 mk:aan. Tämän osaston kolmannessa luvussa, joka sisälsi laitosten pääoma-arvon korot, esiintyi ensi kertaa puutavara- ja polttoainetoimisto, jonka osalta korot arvioitiin 4 milj. mk:ksi.

Kahdeskymmenes osasto käsitti verojen tuotot, mitkä lisääntyivät edellisestä vuodesta 1 112 910 393 mk. Veroäyriin hinnaksi saatiin 11:99 mk edellyttäen, että veroäyriä tulisi olemaan 860 milj.

Kahdeksakymmenessä ensimmäisessä osastossa, joka käsitti kaupungin omaisuudesta saadut pääomatulot, lisääntyivät tulot 658 914 396 mk:aan, ollen lisäksi edellisestä vuodesta noin 188 milj. mk. Tähän summaan sisältyi laitteiden arvon kuoletuksia yhteensä 442 283 300 mk, mistä 8 milj. mk tuli uutena eränä puutavara- ja polttoainetoimiston osalle. Toisessa luvussa, joka käsitti tulot kaupungin omaisuuden myynnistä, kertyi tuloja tonttien myynnistä 200 milj. mk, maanhankintalain tarkoituksiin myydyistä alueista 9 milj. mk sekä vanhan vesisäiliöalueen luovutuksesta 2.4 milj. mk.

Kahdeksakymmenessä toisessa osastossa oli osoitukset lainavaroista, yhteensä 600 milj. mk, missä lisäystä edelliseen vuoteen verraten 8.7 milj. mk.

3. Oikeus- ja järjestystointa koskevat asiat

Maistraatti. V:n 1950 talousarvioon merkittyjä maistraatin tarverahoja sallittiin ylittää 27 425 mk (14.2. 141 §).

Kaupunginvoudin konttorit. Ensimmäisen kaupunginvoudin konttorin v:n 1950 tarverahoja sallittiin ylittää 9 913 mk (14.2. 141 §).

Toisen kaupunginvoudin konttorin v:n 1950 erinäisiä määrärahoja sallittiin ylittää yhteensä 26 167 mk (14.2. 141 §).

Helsinki-Huopalahden kaupunginvoudin konttorin v:n 1950 talousarvioon merkittyä tilapäisen työvoiman määrärahaa sallittiin ylittää 12 954 mk (14.2. 141 §).

Helsinki-Malmin kaupunginvoudin konttorin v:n 1950 määrärahaa Valaistus sallittiin ylittää 405 mk (14.2. 141 §).

Rakennustarkastus. Rakennustarkastuskonttorin v:n 1950 erinäisiä määrärahoja sallittiin ylittää yhteensä 148 759 mk (14.2. 141 §).

Raastuvanoikeus. Kaupunginvaltuuston päätettyä elokuun 30 p:nä 1950 perustaa tammikuun 1 p:stä 8 uutta vanhemman oikeusneuvosmiehen ja 11 uutta nuoremman oikeusneuvosmiehen virkaa sekä kunnallisneuvosmiehen viran ja määrättyä niiden palkkauksen sekä siirrettyä samasta ajankohdasta oikeuspormestarin ja 11 vanhempaa oikeusneuvosmiestä ylempiin palkkaluokkiin oikeusministeriö vahvisti tammikuun 4 p:nä valtuuston päätöksen viranhaltijain palkkauksen osalta (31.1. 31 § - Ks. v:n 1950 kert. I osaa).

Kaupunginviskaali H.K.J. Kunnas oli valittanut Uudenmaan lääninhallitukselle kaupunginvaltuuston joulukuun 20 p:nä 1950 tekemästä päätöksestä, jolla täytettiin raastuvanoikeuden 8 vanhemman oikeusneuvosmiehen ja 16 nuoremman oikeusneuvosmiehen virkaa, anoen, että mainittu päätös kumottaisiin sekä muodollisten että asiallisten syiden perusteella. Koska valitusta kuitenkin oli pidettävä lakiin perustamattomana, päätti kaupunginvaltuusto lääninhallitukselle annettavassa lausunnossa anoa, että valitus hylättäisiin (14.2. 94 §). Lääninhallitus hylkäsi maaliskuun 14 p:nä antamallaan päätöksellä edellä mainitun valituksen (25.4. 260 §).

Kaupunginvaltuusto oli joulukuun 20 p:nä 1950 (ks. v:n 1950 kert. I osaa) päättänyt valita oikeuskanslerinsihteerin F.Y. Sipilä raastuvanoikeuden van-